

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні Вченої ради
НПУ імені М.П. Драгоманова
«24» листопада 2022 р.

Протокол № 6

Проректор з навчально-
методичної роботи
проф. Вернидуб Р. М.

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

НАУКОВА МАЙСТЕРНЯ ПЕДАГОГА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

освітньо-професійної програми
Дошкільна освіта

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

галузі знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальності **012 Дошкільна освіта**

Шифр за навчальним планом **ПП 2.11**

Київ 2022

Розробник програми:

Цветкова Ганна Георгіївна, доктор педагогічних наук, професор

Рецензенти:

Рейпольська Ольга Дмитрівна доктор педагогічних наук, професор завідувач лабораторією дошкільної освіти та виховання, керівник Центру раннього розвитку дитини та дошкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України

Митник Олександр Якович завідувач кафедри практичної психології доктор педагогічних наук, професор НПУ імені М.П. Драгоманова

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні Науково-методичної ради НПУ імені М.П. Драгоманова «22» листоп. 2022 року, протокол № 4

Голова НМР _____

проф. Вернидуб Р.М.

1. Пояснювальна записка

Програма нормативної навчальної дисципліни **НАУКОВА МАЙСТЕРНЯ ПЕДАГОГА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ** складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього рівня бакалавр, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Професійна діяльність вимагає від фахівців вмінь вирішувати принципово нові завдання, у тій чи іншій формі проводити дослідження і творчо використовувати досягнення науки та вдосконалювати свою кваліфікацію. Зміст дисципліни сприяє посиленню методологічної спрямованості освітнього процесу у ЗВО, формуванню наукового світогляду студентів, що є однією з умов підвищення якості їх підготовки. Це істотно наближує дисципліну до практичної сторони освітнього процесу.

Предметом вивчення дисципліни «Наукова майстерня педагога дошкільної освіти» є формування академічної доброчесності, вивчення теоретичних та практичних основ науково-дослідницької роботи у стінах ЗВО, з урахуванням різноманітних видів виконуваних робіт – від курсової до бакалаврської роботи, розвиток творчого мислення, дослідницьких навичок, наукової інтуїції, творчий підхід до науково-дослідної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: «Наукова майстерня педагога дошкільної освіти» має тісні зв'язки з методологією педагогіки, дисциплінами психологічного циклу, філософією освіти, загальною педагогікою, акмеологією, аксіологією, історією педагогіки, педагогічною майстерністю, методами математичної статистики

Мета викладання навчальної дисципліни «Наукова майстерня педагога дошкільної освіти» є : ознайомлення студентів з основами науково-дослідницької діяльності й знанням методології, теорій, методів, технологій досліджень у галузі дошкільної педагогіки, психології, фахових методик, з метою засвоєння ними теоретичного підґрунтя для написання наукових робіт, активного залучення до науково-дослідницької діяльності, оволодіння навичками дослідження під час написання рефератів, курсових, бакалаврських робіт; формування здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Наукова майстерня педагога дошкільної освіти» є:

- залучати студентів до науково-дослідної роботи, вчити здобувати теоретичних та практичних знань та вміння з відповідних галузей педагогічної теорії та практики, формувати навички застосування цих знань під час вирішення конкретних науково-педагогічних завдань;
- розвивати навички самостійної науково-дослідної роботи і оволодіння методами наукових досліджень;
- сприяти набуттю досвіду аналізу отриманих результатів досліджень, формулювання нових висновків і положень та їх прилюдного захисту;
- удосконалювати особистісно-професійні знання та вміння.

Основні результати навчання і компетентності, згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Програмні результати навчання	Компетентності
1.	ПР-1 Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.2	КЗ-2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу

		і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
2.	ПР-06 Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.	КЗ-3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
3.	ПР-01 Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.	КЗ-5 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
4.	ПР-21 Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.	КЗ-8 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
5.	ПР-19 Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.	КС-1 Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.
6.	ПР-15 Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.	КС-18 Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками
7.	ПР-20 Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.	КС-19 Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.
8.	ПР-16 Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей	КС-20 Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової

		підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.
--	--	---

II. Орієнтовний тематичний план

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 6 кредитів ЄКТС180 годин.

1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	сем	інд	с.р.		л	п	сем	інд	с.р.
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Академічна доброчесність в сучасній науці	21	4	3	2		12	22	1	1			20
Тема 2. Загальні основи наукових досліджень. Наука як система знань. Загальна характеристика та особливості науково-педагогічного дослідження.	19	2	2	3		12	23	1	1	1		20
Тема 3. Принципи організації наукового дослідження. Дослідницькі підходи в науково-педагогічних дослідженнях.	24	2	5	5		12	22		1	1		20
Тема 4. Методологічні характеристики наукового дослідження в педагогіці	26	4	5	5		12	22	1		1		20
Усього годин за модулем 1	90	12	15	15		48	89	3	3	3		80
Модуль 2												
Змістовий модуль 2.												
Тема 5. Методи науково-педагогічного дослідження	21	4	3	2		12	22	1		1		20
Тема 6. Методи обробки експеримен-	19	2	2	3		12	23	1	1	1		20

тальних даних в науково-педагогічних дослідженнях												
Тема 7. Сучасні вимоги до курсової та бакалаврської роботи.	24	2	5	5		12	24	1	1			22
Тема 8. Культура особистості дослідника. Етична поведінка в науці	26	4	5	5		12	22		1	1		20
Разом за змістовим модулем 2	90	12	15	15		28	91	3	3	3		82
РАЗОМ	180	24	30	30		96	180	6	6	6		162

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами: ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 1. 1. Загальні основи наукових досліджень. Наука як система знань. Загальна характеристика та особливості науково-педагогічного дослідження.

Загальні відомості по науку і науково-дослідницьку діяльність. Наука як система знань. Буденне і наукове знання та досвід. Наука як специфічна форма людської діяльності. Основні ознаки науки. Відмінність буденного та наукового знання. Педагогіка як нормативна та варіативна наука. Організація наукового дослідження на емпіричному та теоретичному рівнях. Види науково-педагогічних досліджень. Специфічна і важлива ознака наукового дослідження - творчий характер. Науково-педагогічне дослідження як особлива форма процесу пізнання педагогічної дійсності, систематичне цілеспрямоване вивчення її явищ і процесів, в якому використовуються засоби і методи науки і яке завершується формулюванням знання про досліджуваний об'єкт. Головна мета педагогічного дослідження як відкриття об'єктивних закономірностей навчання, виховання і розвитку особистості, свідоме і цілеспрямоване застосування вже відомих законів у практиці навчально-виховної роботи. Розподіл сучасної педагогічної науки наукових досліджень на наступні **види**: фундаментальні, прикладні, розробки.

Тема 1.2. Принципи організації наукового дослідження. Дослідницькі підходи в науково-педагогічних дослідженнях. Основні принципи організації науково-педагогічного дослідження: діяльнісного підходу, особистісного підходу, цілісного вивчення педагогічного явища чи процесу, комплексного використання методів дослідження, об'єктивності, історизму та ін. Роль особистості науковця у проведенні дослідження. Особистісний фактор у науковому дослідженні. Вимоги до науковця. Методологічна культура сучасного дослідника.

Тема 1.3. Методологічні характеристики наукового дослідження в педагогіці. Науково-педагогічне дослідження як особлива форма процесу пізнання педагогічної дійсності, систематичне цілеспрямоване вивчення її явищ і процесів, в якому використовуються засоби і методи науки і яке завершується формулюванням знання про досліджуваний об'єкт. Головна мета педагогічного дослідження - відкриття об'єктивних закономірностей навчання, виховання і розвитку особистості, свідоме і цілеспрямоване застосування вже відомих законів.

Вибір проблеми та визначення етапів, теми педагогічного дослідження. Вимоги до формулювання теми дослідження. Актуальність дослідження. Обґрунтування актуальності дослідження.

Основні характеристики педагогічного дослідження: проблема, тема, актуальність, об'єкт дослідження, предмет, мета, завдання, гіпотеза, наукова новизна, практичне значення. Основні етапи педагогічного дослідження.

Основні етапи науково-педагогічного дослідження. I етап включає загальне ознайомлення з проблемою дослідження, обґрунтування її актуальності, рівня розробленості;

II етап – визначення об'єкта, предмета, теми дослідження; формулювання загальної та проміжної мети дослідження, співвіднесення з метою завдань.

III етап передбачає побудову гіпотези дослідження – теоретичної конструкції, справедливості якої слід довести.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 2.1. Методи науково-педагогічного дослідження. Поняття про методи дослідження в педагогіці. Класифікація методів педагогічного дослідження. Принципи вибору методів науково-педагогічного дослідження. Загальнонаукові методи (аналіз та синтез, дедукція та індукція, класифікація, абстрагування, ідеалізація та ін.). Соціально-психологічні та соціологічні методи дослідження. Теоретичні методи в педагогічному дослідженні. Аналіз літератури за проблемою. Технологія контент-аналізу. Метод теоретичного моделювання. Емпіричні методи наукового педагогічного дослідження. Спостереження. Види спостереження як методу педагогічного дослідження. Позиції дослідника у спостереженні. Лонгітудне, ретроспективне спостереження. Форми фіксації результатів спостереження. Методи опитування в педагогіці. Бесіда. Анкетування (види, вимоги). Інтерв'ю. Тестування як метод наукового педагогічного дослідження. Педагогічний експеримент. Типологія педагогічних експериментів

Педагогічна прогностика. Прогностичні методи в педагогічних дослідженнях. Категоріальний апарат педагогічної прогностики. Методи педагогічної прогностики.

Тема 2.2. Методи обробки експериментальних даних в науково-педагогічних дослідженнях. Педагогічне вимірювання та оцінка результатів в педагогічних дослідженнях. Статистичні методи в педагогіці. Метод реєстрації. Метод рангової оцінки. Шкалування. Види шкал. Середні величини показників експериментального дослідження у педагогіці. Медіана. Мода. Дисперсія. Методи математичної статистики. t-критерій Стьюдента. Кореляційний аналіз. Факторний аналіз. Способи презентації експериментального матеріалу педагогічного дослідження. Таблиця. Графік. Діаграма. Рекомендації щодо використання конкретних методів математичної статистики в педагогічних дослідженнях.

Тема 2.3. Сучасні вимоги до курсової та бакалаврської роботи.

Курсова робота як самостійна робота дослідницького характеру, спрямована на вивчення конкретної педагогічної, психологічної або методичної проблем.

Специфіка курсової роботи з психології дитячої, дошкільної педагогіки та методик дошкільної; відповідність тематики конкретним завданням професійної підготовки у галузі дошкільної освіти; практичне значення для застосування у роботі майбутнього фахівця у вигляді пропозицій з удосконалення навчально-виховного процесу. Врахування в тематиці курсової роботи напрями й проблематику сучасних наукових досліджень у галузі дошкільної педагогіки. Тема курсової роботи з дошкільної педагогіки чи методик дошкільної освіти має чітко встановлювати вікові межі дітей дошкільного віку, що досліджуються; враховувати психолого-педагогічні особливості та психофізіологічні можливості дітей у цих вікових межах; враховувати програмові вимоги базових документів дошкільної освіти.

Тема 2.4. Культура особистості дослідника. Етична поведінка в науці. Культура особистості дослідника. Етична поведінка в науці. Права та обов'язки дослідника. Поняття авторського права. Зміст та види авторського права. Спецзнак охорони авторського права, який вміщується на кожному примірнику твору і складається з трьох частин. Майнові права

авторів. Закон надає автору чи іншій особі, що має авторське право, виключне право дозволяти або забороняти. Поняття академічного плагіату та його різновиди

IV Засоби діагностики успішності навчання

Тестування, метод незакінчених речень, контрольні роботи, педагогічні диктанти, модульний контроль.

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Поточна успішність 100 балів.

VI. Інформаційні джерела для вивчення курсу

Основна

1. Адаменко Е. Математические методы в психологии и педагогике . Луганск : Альма-матер, 2008. 94 с.
2. Вегеш М. Основи наукових досліджень. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2022. 74 с.
3. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям . Київ-Вінниця: ДОВ „Вінниця”, 2008 278 с.
4. Дубасенюк О.А. Методи науково-педагогічного дослідження у загальній системі методологічного становлення молодих дослідників. *Нові технології навчання: наук. метод. зб.* / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. К., 2016. Вип. 89. Ч. II. С. 21-26.
5. Методологічні засади педагогічного дослідження: монографія / авт. кол. : Є. М. Хриков, О. В. Адаменко, В. С. Курило та ін. ; за заг. ред. В. С. Курила, Є. М. Хрикова ; Держ. закл. „Луган.нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. 248 с.
6. Методологія наукової діяльності : навчальний посібник : Вид. 2-ге, допов. Вінниця : Вид-во АМСКП, 2010. 484 с.
7. Онопрієнко В.І. Історія української науки XIX-XX століть. К.: Либідь, 1998. 304 с.
8. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
9. Основи наукових досліджень: Навч. посібник / І.Ш. Невлюдов, Ю.М. Олександров, А.О. Андрусевич, О.О. Чала. Кривий Ріг: Криворізький коледж НАУ, 2019. 396 с.
10. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / Марта Мальська, Наталія Паньків. Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с.
11. Романчиков В.І. Р 69 Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 254 с.
12. Сардак С. Е. Основи наукових досліджень : навч. посібник .Д. : ДГУ, 2018. 103 с.
13. Сурмін Ю.П. Майстерня вченого: підручник для науковця. К., 2006. 302 с.
14. Хміль Н. А. Українські Інтернет-ресурси: освіта та педагогічна наука . Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2008. 42 с.

Допоміжна

1. Битинас Б.П. Многомерный анализ в педагогике и педагогической психологии. – Вільнюс, 1971.
2. Булах І.С. Комп'ютерна діагностика навчальної успішності. К., 1995.
3. Воловик П.М. Теорія імовірності і математична статистика в педагогіці. К., 1969.
4. Інтерпретація і аналіз соціально-педагогічної інформації: Метод. Рекомендації на допомогу вчителям дослідникам. К., 1994.
5. Кыверялг А.А. Вопросы методики педагогических исследований. Таллинн, 1971. Ч.1, 2

Інформаційні ресурси

emissia.org/offline/2011/1648.htm. Е.В.Титова „О методологических ошибках в педагогических исследованиях"

<http://psylib.org.ua/books/bahtm01.htm>. Бахтин М. „К методологии гуманитарных наук”

openedu.ministry.ru/method_phys/lections.htm. Лекції з методології наукового дослідження.

helpeducation.ru/publication15.htm. Алгоритм науково-педагогічного дослідження
profile-edu.ru/xarakteristika-metodov-pedagogicheskogo-issledovaniya.html. Методи науково-педагогічного дослідження.

[https://pidru4niki.com/1229122735382/pedagogika/metodi naukovo-pedagogichnih doslidzhen](https://pidru4niki.com/1229122735382/pedagogika/metodi_naukovo-pedagogichnih_doslidzhen)

https://studopedia.com.ua/1_411102_metodi-naukovo-pedagogichno-doslidzhennya.html